

Programma

Denken over de drempel.

Mystieke filosofie rondom het levenseinde

Datum: 14-18 augustus 2024

'Wat mijn leven goed maakt, is hetzelfde als wat mijn dood goed maakt.' Uitspraken als deze van de klassieke Chinese wijsgeer Zhuang Zi maken gehakt met de opvatting dat leven en dood twee helften van dezelfde medaille zijn. In tegendeel: zowel leven als dood komen voort uit één onkenbare bron. In die zin eindigt ons leven strikt gezien nooit; de dood vormt de drempel tot een volledig bestaan, dat wij ons niet voor kunnen stellen.

In de Summerschool Denken over de drempel dagen filosofen Michel Dijkstra en Rico Sneller u uit om na te denken over de grenzen van het voorstelbare. Dijkstra belicht het muzikale denken van de Canadese componist Claude Vivier (1948-1983), die diepgaand door boeddhistische filosofie was beïnvloed en in zekere zin zijn eigen levenseinde ensceneerde. Deze obsessie met de dood is echter allesbehalve morbide, maar primair gemotiveerd door nieuwsgierigheid naar de weidse horizons die achter ons aardse bestaan liggen. Ook voor zenmeester Dōgen is de dood geen eindstreep, maar juist het begin van de belichaming van een fundamenteel boeddhistische overtuiging: leven-en-dood zijn één. Sneller zal stilstaan bij twee 20e-eeuwse, metafysisch georiënteerde filosofen: Hans Jonas (1903-1993) en Hans Driesch (1867-1941). Waar Jonas de nadruk legt op de potentie van materie om te ontwaken en te worden 'geïnformeerd' door de geest, spreekt Driesch over de dood als een 'tijdloos worden' en speculeert hij zelfs over een transpersoonlijke uitbreiding van de individuele ziel.

Filosoferen over de dood: is dat mogelijk dan? Je kunt het ook omdraaien: over de dood kun je alleen maar filosoferen!

Docenten: **dr. Rico Sneller** en **dr. Michel Dijkstra**

Woensdag 14 augustus	Dood en leven
09.45 uur	Aankomst met koffie/thee
10.30 uur	Inleiding in het thema: de dood
11.30 uur	Koffie/thee
11.45 uur	Inleiding in het thema: het leven
13.00 uur	Lunch
Vanaf 14.00 uur	Mogelijkheid tot inchecken op de hotelkamer
14.30 uur	Een metafysica van gerechtvaardigde vermoedens: Hans Driesch (1867-1941) I

16.00 uur	Koffie/thee
16.15 uur	Persoonlijk en bovenpersoonlijk: Hans Driesch II
17.30 uur	Aan de bar
18.00 uur	Diner
20.00 uur	Groepsgesprek. Bespreking poëzie.
21.30 uur	Einde programma van dag 1 / aan de bar

Donderdag 15 augustus	
Vanaf 07.00 uur	Ontbijt
09.30 uur	Dood en onsterfelijkheid: Hans Driesch III
11.00 uur	Koffie/thee
11.15 uur	De vraag naar God: Hans Driesch IV
12.30 uur	Lunch
14.00 uur	Sterfelijkheid: Hans Jonas I
15.30 uur	Koffie/thee
15.45 uur	De dood en God: Hans Jonas II
17.00 uur	Aan de bar
18.00 uur	Diner
20.00 uur	Groepsgesprek. Bespreking poëzie.
21.30 uur	Einde programma van dag 2 / aan de bar

Vrijdag 16 augustus	Reiken voorbij je sterfelijkheid: Claude Vivier
Vanaf 07.00 uur	Ontbijt
09.30 uur	Onbevreesd de drempel overschrijden: het muzikale denken van Claude Vivier I
11.00 uur	Koffie/thee
11.15 uur	Het muzikale denken van Claude Vivier II
12.30 uur	Lunch
14.00 uur	Close-listening: Viviers <i>Lonely Child</i> voor sopraan en orkest (1980)
15.30 uur	Koffie/thee
15.45 uur	Close-listening <i>Lonely Child</i> (vervolg)
17.00 uur	Aan de bar
18.00 uur	Diner
20.00 uur	Documentaire Claude Vivier
21.30 uur	Einde programma van dag 3 / aan de bar

Zaterdag 17 augustus	De eenheid van leven en dood in zen: Dōgen
Vanaf 07.30 uur	Ontbijt

09.30 uur	Leven-en-dood is de grote zaak: zenmeester Dōgen over de grenzeloosheid van het bestaan I
11.00 uur	Koffie/thee
11.15 uur	Leven-en-dood is de grote zaak II
12.30 uur	Lunch
14.00 uur	Close-reading van Dōgens <i>Shōbōgenzō Shōji</i> ('Leven-en-dood) I
15.30 uur	Koffie/thee
15.45 uur	Close-reading Dōgen II
17.00 uur	Aan de bar
18.00 uur	Diner
20.00 uur	Documentaire zen
21.30 uur	Einde programma van dag 4 / aan de bar

Zondag 18 augustus	Slotgesprek: denken over de drempel.
Vanaf 07.30 uur	Ontbijt en uitchecken
09.30 uur	Slotgesprek: denken over de drempel I
11.00 uur	Koffie/thee
11.15 uur	Slotgesprek: denken over de drempel II
12.30 uur	Lunch
Aansluitend	Einde cursus